

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego

KPB-4110-01-01/2012

Warszawa, dnia 24 lipca 2012 r.

Pani
Anna Brzozowska-Karasek
Dyrektor
Gimnazjum nr 45 z Oddziałami Integracyjnymi
im. Powstania Warszawskiego
w Warszawie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli skontrolowała Gimnazjum nr 45 z Oddziałami Integracyjnymi im. Powstania Warszawskiego w Warszawie (zwane dalej *Gimnazjum*) w zakresie planowania oraz wdrażania działań w obszarze profilaktyki narkomanii w latach szkolnych 2010/2011 oraz 2011/2012.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 4 czerwca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ustawy o NIK przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, ocenia podejmowane przez Panią Dyrektor działania w zakresie profilaktyki narkomanii w szkole, zarówno dotyczące planowania zadań, jak i ich realizacji w latach szkolnych 2010/2011 oraz 2011/2012.

1. W okresie objętym kontrolą w Gimnazjum opracowano szkolny program profilaktyki, o którym mowa w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół², tj. Program Profilaktyczny realizowany w latach 2009-2011 (zwany dalej *SPP I*) oraz Szkolny Program Profilaktyki realizowany w latach 2012-2014 (zwany dalej *SPP II*). Szkolne programy profilaktyczne, stosownie do zapisów § 10 ust. 2 Statutu Gimnazjum, zostały zaakceptowane przez Prezydium Rady Rodziców oraz zatwierdzone do realizacji przez Radę Pedagogiczną Gimnazjum. W obu programach – oprócz zadań zaplanowanych do realizacji

¹ Dz.U. z 2012 r., poz. 82 ze zm. Przepisy ustawy o NIK przytaczane są w ich brzmieniu do dnia 1 czerwca 2012 r.

² Dz.U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17.

wśród uczniów – uwzględniono również działania realizowane na rzecz rodziców i nauczycieli. Oba programy zostały oparte na diagnozie oczekiwań i potrzeb odbiorców tych programów, przeprowadzonej za pomocą obserwacji środowiska szkolnego, analizy interwencji i konsultacji wychowawczych w klasach oraz wywiadów i ankiet. Zidentyfikowano zachowania problemowe i na ich podstawie sformułowano cele działań profilaktycznych. W ramach każdego celu wyznaczono zadania do wykonania, formy ich realizacji, realizatorów, terminy wdrażania oraz spodziewane efekty. Najwyższa Izba Kontroli zwraca jednak uwagę, iż brak określenia wartości bazowych oraz docelowych tych efektów nie pozwalał na zmierzenie stopnia osiągnięcia zamierzonych celów. Ponadto brak dokumentacji w zakresie ewaluacji SPP I, którą – jak wyjaśniła Pani Dyrektor oraz pedagog szkolna – przeprowadzono w formie ustnej, uniemożliwił dokonanie oceny rzetelności i terminowości jej przeprowadzenia, a także stopnia uwzględnienia jej wyników przy opracowywaniu SPP II. Organizowanie działań w zakresie profilaktyki wychowawczej oraz monitorowanie programu profilaktyki należały do zadań pedagog szkolnej Pani Marii Doroty Mekari, na mocy § 39 ust. 3 pkt. 14 Statutu Gimnazjum oraz zapisów w jej zakresie obowiązków.

Równolegle do szkolnych programów profilaktycznych w Gimnazjum funkcjonowały roczne plany działań profilaktycznych, tj. na rok szkolny 2010/2011 i 2011/2012, sporządzane na podstawie ofert programów profilaktycznych realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne instytucje. Cele i zadania określone w tych planach nie były jednak tożsame z określonymi w szkolnych programach profilaktycznych. Izba negatywnie ocenia brak spójności dokumentów planistycznych funkcjonujących w obszarze działań profilaktycznych podejmowanych przez Gimnazjum.

NIK nie zgłasza natomiast zastrzeżeń do rocznych planów pracy wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli, które przewidywały szkolenia w obszarze profilaktyki narkomanii: w roku szkolnym 2010/2011 szkolenie dla pedagoga szkolnego dotyczące narkotyków i dopalaczy, a w roku 2011/2012 – szkolenie dla Rady Pedagogicznej na temat środków zaburzających świadomość oraz udział czterech nauczycieli w projekcie „Zagramy o sukces”³, w ramach którego poruszano m.in. problem profilaktyki uzależnień.

2.1. Spośród 12 poddanych szczegółowemu badaniu działań dotyczących profilaktyki narkomanii, przewidzianych do realizacji w szkolnych programach profilaktycznych oraz planach działań profilaktycznych, Gimnazjum zrealizowało osiem, w tym:

- przeprowadzony w klasach II przez Stowarzyszenie Razem Przeciw Przemocy program profilaktyczny „Toksykomania”,
- szkolenie ww. stowarzyszenia dla Rady Pedagogicznej „Jak rozpoznawać i przeciwdziałać skutkom sięgania po alkohol, narkotyki; gdzie szukać pomocy – Toksykomania”,
- prelekcje Straży Miejskiej dla klas I pt. „Prawa i obowiązki nieletniego; uświadomienie, jakim regulacjom prawnym podlegają czyny zabronione, popełnione przez nieletnich”,

³ Projekt systemowy „Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe – Zagramy o sukces”, realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Poddziałanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych.

- aktualizacja procedur dotyczących efektywnych form współpracy szkoły z rodzicami w celu zapewnienia odpowiedniego obiegu informacji.

Izba zauważyła jednak, że dwa zadania nie zostały zrealizowane, tj.:

- badanie przyczyn i skutków sięgania przez uczniów klas I po alkohol i narkotyki, przewidziane do realizacji - m.in. za pomocą ankiet - w SPP I;
- program profilaktyczny Stowarzyszenia INTRA „Różowa skarpetka”, przewidziany do realizacji w Planie działań profilaktycznych na rok szkolny 2010/2011 dla klas III. Program nie został sfinansowany przez Urząd Dzielnicy Wola, a na etapie planowania Urząd nie informował o wysokości środków przeznaczonych na działania profilaktyczne w Gimnazjum w danym roku budżetowym, co potwierdził Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia dla Dzielnicy Wola w złożonych w toku kontroli wyjaśnieniach.

Ponadto zadanie dotyczące informowania o przyczynach sięgania po używki oraz mechanizmie uzależnień „Uzależnienia–dopalacze” zostało zrealizowane w innej niż zaplanowano formie: zamiast warsztatów przeprowadzonych przez podmiot zewnętrzny, zajęcia o dopalaczach przeprowadzili wychowawcy klas I-III na lekcjach wychowawczych. Przyczyną powyższego było niesfinansowanie warsztatów przez Urząd Dzielnicy Wola. Natomiast zadanie dotyczące oceny poziomu umiejętności nauczycieli w zakresie realizacji zadań, o których mówi rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁴, nie zostało zrealizowane do końca kontroli. Termin jego przeprowadzenia zaplanowano na koniec roku szkolnego 2011/2012.

W okresie objętym kontrolą zrealizowano wszystkie działania dotyczące obszaru profilaktyki narkomanii przewidziane w rocznych planach pracy wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli, co wypełniało dyspozycję zawartą w § 2 pkt. 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem⁵ (zwanego dalej *rozporządzeniem w sprawie form działalności wychowawczej i zapobiegawczej*).

2.2. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w Gimnazjum na rzecz uczniów, ich rodziców i nauczycieli była udzielana na zasadach określonych w rozporządzeniach w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁶, przez pedagoga szkolnego oraz – od października 2011 r. – również przez socjoterapeutę-psychologa szkolnego. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w przypadkach zagrożenia uzależnieniem od narkotyków udzielana była głównie w formie indywidualnych porad i konsultacji dla uczniów, ich rodziców i nauczycieli, a także w formie zajęć socjoterapeutycznych. Gimnazjum intensywnie współpracowało przy tym z pracownikami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 6, co NIK ocenia pozytywnie.

⁴ Dz.U. Nr 228, poz. 1487.

⁵ Dz.U. Nr 26, poz. 226.

⁶ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 114) obowiązywało do 31 stycznia 2011 r. 1 lutego 2011 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 17 listopada 2010 r.

2.3. W okresie objętym kontrolą na terenie szkoły miało miejsce jedno zdarzenie dotyczące używania środków odurzających przez uczniów. Najwyższa Izba Kontroli nie zgłasza zastrzeżeń do działań interwencyjnych podjętych w tej sytuacji przez pracowników Gimnazjum, którzy wezwali policję oraz zawiadomili rodziców, udzielając im także informacji na temat instytucji wspierających rodzinę w sytuacji kontaktu dziecka z narkotykami. Przebieg zdarzenia został odpowiednio udokumentowany. Powyższy tryb postępowania był zgodny z § 9 rozporządzenia w sprawie form działalności wychowawczej i zapobiegawczej oraz z opracowanymi przez Gimnazjum *Procedurami postępowania w sytuacjach trudnych wychowawczo oraz związanych z zagrożeniem dzieci i młodzieży przestępczością i demoralizacją*⁷. W klasie, do której uczęszczali ww. uczniowie, pedagog szkolna przeprowadziła spotkanie na temat zagrożenia narkotykami.

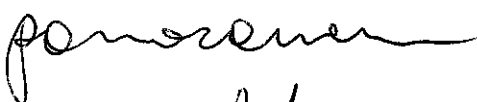
Przedstawiając powyższe oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

1. Zapewnienie spójności dokumentów planistycznych dotyczących działań profilaktycznych realizowanych w Gimnazjum.
2. Odpowiednie dokumentowanie wyników ewaluacji końcowej szkolnych programów profilaktycznych oraz ich wykorzystywanie przy opracowywaniu programu na kolejny okres.

Najwyższa Izba Kontroli – Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego, na podstawie art. 62 ust 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ustawy o NIK, przysługuje Pani Dyrektor prawo zgłoszenia na piśmie, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, do Dyrektora Departamentu Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego Najwyższej Izby Kontroli, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

2

RADCA PRZESŁA NIK
P.O. DYREKTORA
Departament Porządku
i Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Marek Bieńkowski

⁷ Procedura XVIII „Podejrzanie, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk”.